

Zavezniško vojno brodovje se zbira v Egiptu

Odločne angleške izjave o tem, da bosta Anglija in Francija odgovorili na vsak napad proti evropskemu jugovzhodu - Zaskrbljenost v Italiji

Aleksandrija, 4. maja. o. Včeraj so pripluli pred Aleksandrijo močni oddelki angleškega in francoskega vojnega brodovlja. Prihodu je prisostvovala ogromna množica ljudstva, ki je viharno pozdravljala zavezniške vojne ladje. Prihod zavezniške pomorske eskadre potrjuje prepričanje, da Anglija ni samo sposobna, temveč tudi odločna braniti svoje pravice v Sredozemskem morju, ako bi bilo to potrebno. Dolga vrsta vojnih ladij stoji sedaj v Aleksandrijski luki. To so samo oglednice še večje mornarice, kar učinkuje pomirjevalno na vzhodne pokrajine ob Sredozemskem morju. Enote angleške mornarice so iz linjske ladje, križarke in rušilci ter matične ladje za podmornice.

Aleksandrija, ki je sedaj vojaško mnogo bolj pomembna kot Malta, se nahaja zdaj v polni bojni pripravljenosti. Obrežje in protiletalske baterije so pripravljene. Poleti bojnih letal so ustavljeni, da bi prihranili aparate in moštvo za morebiten nagel vpoklic. Dopusti vojakov in policajev so preklicani. Pripravljena je tudi posebna pušavska straža, ki je zvezana s telefonskimi linijami od zahodne egiptovske obale do ustja Nila.

Atene, 4. maja. o. Zbiranje italijanskih pomorščakov in letalskih sil okrog oporišč na Dodekanesem otočju je vzbudilo precejšnje razburjenje v Grčiji. To razburjenje pa se je poleglo včeraj, ko so prišle vesti o prihodu angleškega in francoskega vojnega brodovlja v Aleksandrijo. V Grčiji ne verjamejo, da bi se vojna utegnila v kratkem razširiti na vzhodni del Sredozemlja, ker sta s tem Anglija in Francija pokazali, da bosta izpolnili vse svoje obveznosti, ki sta jih dali Turčiji, Grčiji in drugim državam. Obrambne priprave v Grčiji in Turčiji se naglo nadaljujejo.

Rim, 4. maja. m. V vseh rimskih političnih krogih razpravljajo o zadnjih ukrepih angleške vlade, ki je sklenila velik del svoje vojne mornarice poslati v Aleksandrijo. Ti sklepi vzbujajo v Italiji veliko skrb. Poudarjajo, da Italija ne želi, da bi se vojna razširila. Italijanski politični krogi spravljeni te angleške ukrepe v neposredno zvezo s dogodki na skandinavskem bojišču. Italijani se boje, da ne bi skušali zavezniški svoje skandinavske neuspehe nadomestiti s kakim naglim uspehom na Sredozemskem morju. Takajšnje odgovorne kroge so tudi zelo vznemirili ukrepi angleških oblasti na Malti, kjer je bilo ukazano, da mora biti ves otok od sončnega zahoda pa do vzhoda zatamnjen.

Berlin, 4. maja. m. Nemško časopisje objavlja obširno poročilo iz Rima, v katerem dopisniki listov poročajo o velikih pripravah zaveznikov v Sredozemskem morju. Nemško časopisje poudarja, da so italijanski službeni krogi zelo vznemirjeni. Vse te vesti objavlja časopisje pod velikimi naslovi ter poudarja, da vlada zaradi angleških in francoskih ukrepov tudi veiko vznemirjenje v vseh državah jugovzhodne Evrope in Balkana. V Berlinu poudarjajo, da italijanska diplomacija in italijanski politični krogi z vso naglico delujejo in je treba še ta mesec pričakovati, da se bo Italija od-

Zarotniška organizacija na Švedskem

Stockholm, 4. maja. m. Uradno poročajo: Oblasti so zaprle več oseb v raznih švedskih mestih. Ugotovile so namreč, da so vse te osebe bile v skrivni organizaciji, ki je imela namen z razstreljevanjem javnih stavb delati atentate. Oblasti so odkrile organizacijo šele potem, ko so izdale stroge ukrepe za nadzorstvo nad tujci. Zapri so med drugim nekega Alfreda Ritzmanna, njegovo tajnico in vse njegovo pomožno osebje. Pri njem so našli 190 kilogramov rastreliva, 300 vžigalnikov za razstreljevanje, 324 vžigalnih bomb, 200 drugih bomb z veliko eksplozivno močjo, 11 električnih detonatorjev in večjo količino drugega materiala.

angleško pojasnilo o dogodkih na severu:

Severno Norveško bodo Angleži branili z vsemi razpoložljivimi silami

London, 4. maja. m. Z ozirom na zadnje neuspehe na Norveškem, so častniki dobili od merodajnih in odgovornih krogov v Londonu sledeča pojasnila:

Zavezniški priznavajo, da so doživeli neuspeh na Norveškem. Toda zato, ker so Nemci prvi vdrli na Norveško in napadli nevtralno državo. Dalje zato, ker Anglija ni poslala na Norveško dovolj svojih sil, ki bi se borile na kopnem.

Končno opravičujejo umik z izdajo Quislinga. Glede posledice tega neuspeha pa odgovorni krogi izjavljajo, da je Velika Britanija za trenutek izgubila nadzorstvo nad Južno Norveško. Isti krogi poudarjajo, da ta nemška zmaga, ki ni prava zmaga, ne bo oslabilala blokade, ker se Nemci ne bodo mogli posluževati norveških luk na jugu. Razen tega so zavezniški razbili na Norveškem vsa letalska oporišča, odkoder bi Nemci lahko napadali Veliko Britanijo.

Britanska mornarica je danes še močnejša kakor pa je bila pred tremi tedni. Del brodovlja je že odplul iz Severnega morja v Sredozemsko morje.

ločila in da bo sprejela sklepe zgodovinskega pomena.

London, 4. maja. o. Politični krogi posvečajo sedaj vso pozornost Sredozemskemu morju. O tem vprašanju so častniki dobili od angleške vlade naslednje pojasnilo:

Najprej je treba pojasniti premestitev plovbe iz Sredozemskega morja na pot okrog Afrike. Nova ureditev prometa se nanaša le na ladje, ki plovejo z Daljnega vzhoda v Veliko Britanijo. Ne nanaša pa se na ladje, ki vzdržujejo krajevni promet s sredozemskimi državami. Te ladje bodo še vedno plule po starih poteh, kakor so doslej. Do naše pre-

Vojna na severu:

Zavezniška in norveška vojska je zapustila tudi Namsos v srednji Norveški

London, 3. maja. Reuter: Vojno ministrstvo je izdalo naslednje sporočilo:

V skladu s splošnim načrtom za umik iz neposredne okolice Trondhjemja so se zavezniške čete ponovi spet vkrcale na ladje pri Namsosu. Umik in vkrcanje je bilo izvedeno popolnoma uspešno in brez izgub. Zavezniške čete, ki prodirajo pri Narviku, so morale vzdržati 1. in 2. maja sovražnikove protinapade, vendar so napade odbile. Sovražnik je pustil mnogo mrtvecev pred našimi postojankami, povrh pa je tudi več sovražnikov ujetih.

Angleški general Paget je izdal načrt za izpraznitev Andalsnesa ne samo za angleške, tem-

povedi je prišlo zaradi pisanja italijanskega tiska in zaradi raznih govorov italijanskih politikov. Toda mi smo še vedno pripravljeni sporazumeti se z Italijo v prijateljskem ozračju in ji dati kakšne ugodnosti glede nadzorstva nad tujim tihotapstvom. Proti Italiji nimamo nič. Ne moremo pa trajno trpeti osamljene vojne, kakor smo je trpeli na Finskem. Če bo katera država napadena, jo bomo takoj branili, ker se borimo proti nasilju na splošno. Mi ne moremo novih bojišč. Naš interes je mir na jugovzhodu Evrope. Toda kdor bo kršil ta mir, ga bomo takoj imeli za napadalca in bomo novo bojišče smatrali kot del vojne, katero sedaj vodimo proti Nemčiji.

več tudi za norveške čete. Ta načrt predvideva odhod onih norveških čet, za katere smatra vrhovno norveško poveljništvo, da jih bo na drugem kraju mogoče uporabiti uspešneje kot v okolici Andalsnesa. Doslej so bila dana vsa potrebna navodila za odhod teh čet, toda doslej ni znano, koliko znašilo število omenjenih čet.

Angleško vojno ministrstvo sporoča, da so brez kakršne koli osnove nemške vesti, da bi zavezniški ne bili obvestili glavnega poveljnika norveških čet, da bodo odposlali svoje čete iz pokrajine Trondhjem. Glavni poveljnik norveških čet se je s svojim štabom vkrcal skupno z angleškimi četami na ladje v noči med 1. in 2. majem.

Norvežani se ne pogajajo z Nemci Norveški kralj še vedno v svoji državi

London, 4. maja. o. Najnovejša poročila iz Norveške zanikajo vesti, da se norveško vrhovno poveljstvo pogaja z Nemci za premirje. Vrhovni poveljnik norveške vojske je izjavil, da je neki častnik na norveškem bojišču hotel storiti na svojo roko premirje z Nemci. Norveško vrhovno poveljstvo doslej ne namerava nobenih pogajanj za premirje, kar je razvidno tudi iz tega, da je norveški

kralj Haakon še vedno na norveškem ozemlju in da ne namerava zapustiti Norveške.

Jutranja poročila poročajo, da se norveški vojski še vedno bojujejo v južnem delu Norveške, nekateri pa so zapuščeni postojanke in odšli z Angleži in Francozi. Koliko je bilo teh vojakov, poročilo ne navaja.

Nemška poročila o bojih na Norveškem

Berlin, 3. maja. DNB. Nemško uradno poročilo o fronte se glasi: Po hlastnem begu Angležev iz Andalsnesa, čigar hitrost je presegal pričakovanje strokovnjakov, se more v glavnem reči, da se je položaj v zahodni in južni Norveški pomiril. Beg Angležev, ki ga je Chamberlain krenil na uspešno ponovno vkrcanje, ni zgorel vtisa na Norvežane. Izvajali so eni sklep in položili orožje. S tem so izločene tešte norveške divizije v srednji in južni Norveški, ki so jih Norvežani mobilizirali v začetku aprila. Jedro teh divizij se je zdaj udalo. Njihova delna demobilizacija se bo izvedla po načrtu. Edino razbiti manjši norveški oddelki, ki še niso izvedli o poteku dogodkov, se tu pa tam še upirajo. Nemški oddelki bodo tudi tu zelo hitro naredili red.

Severno od Stenckera poročajo o dokaj živahnem delovanju oglednih čet. V glavnem se v tem odseku položaj ni spremenil. Nasprotno so pa Angleži skušali oslabiliti vseh svojega bega iz zahodne Norveške tako, da so pomnožili bojno živahnost v okolici Narvika. Poskušali so tu pridobiti tal s tem, da so izvedli napade na prednje nemške postojanke, prepustivši Norvežanom glavni boj, vendar se tudi tu niso njihovi napadi posrečili. Britanske vojne ladje so skušale s srditim obstreljevanjem podpirati čete, ki operirajo na kopnem. S povečano

uporabo podmornic si sovražnik zamen prizadeva, da bi preprečil pošiljanje novih ojačenj vojaštva in municije na Norveško.

Med Bolgarijo in Francijo

Sofija, 4. maja. m. Novi francoski poslanik Blondel je včeraj izročil svoje poverilnice kralju Borisu. Pri tem je v svojem govoru poudaril, da se bo stalno zavzemal za zboljšanje odnosov med obema državama. Kralj Boris mu je odgovoril, da je vesel, ker so se trgovinski odnosi med obema državama že zboljšali. Končno je rekel: Zaradi velikih težav, ki jih svet preživlja, bo ostala Bolgarija čvrsta in iskrena pripadnica miru in nevtralnosti. Bolgarija bo ostala še naprej na tej poti in bo srečna, če bo s tem koristila miru na jugovzhodnem delu Evrope in da temu miru da svoj iskreni prispevek.

Nemški letalski napad na južno Anglijo

London, 4. maja. o. Danes zjutraj ob 3 so napadla nemška letala južno Anglijo ter vrgla nekoliko bomb. Povzročili niso nobene škode in so se morali umakniti zaradi protiletalske obrambe in zaradi angleških lovcev, ki so se takoj spustili za njimi.

Angleško letalstvo pa je bombardiralo ponovno stavangersko letališče in povzročilo večjo škodo. Angleška letalska letala pa so vršila ves dan nadzorstvo nad Fřiškimi otoki, da ne bi nemška letala ponovno polagala mine.

Angleški finančni minister John Simon je imel včeraj govor, v katerem je trdil, da je bil zavezniški umik na Norveškem izveden po načrtu in da je bil na mestu, kar bodo lahko uvideli vsi, ko bo izdano poročilo o tem dogodku. Toda vsi naj vedo, da Angliji ne bo nobena žrtev preveč, da uniči nevarnost, ki grozi svobodnim narodom od Nemčije.

Mir je nemogoč vse dotlej, dokler se bo nadaljevalo tlačenje neodvisnosti malih narodov. Tlačenje je sila, ki nazadnje uniči zatiralca samega, je govoril bivši predsednik Združenih držav Hoover na sprejemu, priležnemu na čast bivšemu poljskemu ministru generalu Hallerju.

V nemških vladnih krogih računajo, da bi francosko vojno poveljstvo utegnulo začeti s hujšimi operacijami na zahodnem bojišču in si cer na severu od reke Moselle, kjer je pokrajina najbolj primerna za morebitne napade. Francosko vojno sodišče v Parizu je zaradi vojnega obdobja na smrt švicarsko častnikariko Morijevo ter Nemea Esterja.

Vesti 4. maja

Konkordat med Sv. stolico in Portugalsko bo podpisan 7. maja v Vatikanu.

V Sofijo je dopotoval nemški strokovnjak za trgovske pogodbe dr. Clodius, ki je bil sprejet tudi pri bolgarskem kralju.

Predsednika Združenih držav Roosevelt so včeraj vprašali častniki, ali je dobil od Mussolinija izjavo, da Italija ne bo stopila v sedanjo vojno. Odgovoril jim je, da je povedal stališče Amerike italijanskemu poslaniku Colonnui in da ameriška vlada stori vse, da bi se vojna ne razširila.

Angleški letalci so včeraj napadli neko nemško vojaško letališče na Danskem ter po uradnem sporočilu uničili 20 nemških letal.

Zaradi hudih splošadarskih nalivov v Romuniji je onemogočena plovba po južnem delu Donave, s čimer je hudo prizadet izvoz v Nemčijo. Sloviti norveški pisatelj Knut Hamsun je star 81 let in ni več čisto uračunljiv, zato ni verjetno, da bi bil dal izjave, katere prinaša nemški radio, zaradi propagande, pravijo francoski listi.

Vrhovno poveljstvo norveške vojske je izdalo daljše sporočilo, v katerem pravi, da Norvežane zanima zlasti tisti del Chamberlainovega govora, v katerem je predsednik angleške vlade dejal, da Norveška tudi v bodoče ne bo bojišče druge vrste in da ni še prišel čas za zadnjo besedo tam gori. Celotno Nemci sami računajo z dolгим vojskovanjem na Norveškem, o čemer priča njihova skrb, da bi na Norveškem zasegli čim več živeža in drugih potrebščin. Norveški narod se bo zaradi tega boril do konca.

Nihče ne bo mogel vplivati na Španijo, da bi se odrekla nevtralnosti, katero je general Franco razglasil v začetku sedanjih vojn, pravi uradno glasilo španske Falange. Angleži razlagajo to uradno pojasnilo kot odgovor na nemška in italijanska prizadevanja, da bi se Španija pridružila Nemčiji in Italiji, za kar bi po vojni dobila Gibraltar.

Sloviti ameriški častnik H. R. Knickerbocker, ki je ob začetku vojne pribeževal senzacionalna poročila o denarju, ki da so ga nemški voditelji naložili v tujini, bo imel po vsej Ameriki predavanja, v katerih se bo zavzemal za popolno pomoč Amerike Angliji in Franciji.

Belgijski listi poročajo, da so oblasti v neki vasi pri nemški meji odkrile večjo zalogo tujih vojaških uniform, katere so vozili na belgijsko ozemlje podkupljeni mlekarji v svojih vrh. Veliki italijanski parnik »Rex« je 30. aprila v redu odplul iz Genove ter po kratkem postanku v Gibraltarju in po opravljenem blokadnem pregledu nadaljuje pot proti New Yorku.

Grški poslanik v Washingtonu je obiskal včeraj pomočnika zunanjega ministra Wellesa in imel z njim dolg posvet, ki je veljal zbiranju italijanskih pomorskih vojnišil v grških vodah.

V angleški konservativni stranki, katere član je predsednik vlade Chamberlain, se je začelo veliko gibanje proti predsedniku in bodo na prihodnji seji zbornice različni konservativni poslanci napadli Chamberlainovo politiko, zahtevali njegov odstop ter zahtevali, naj predsedstvo vlade prevzame odločni mornariški minister Churchill.

Zelezniška zveza med Varšavo in Gdanskom bo obnovljena 6. maja.

Sloviti nemški avtomobilski industrijec Fritz Opel je po poročilu »Paris-Soir« pobegnil v Ameriko. Opel ima velike zasluge za motorizacijo nemške vojske, za katero je izdelal zadnja leta 600.000 različnih vozil.

Turška policija je iz Carigrada izgnala vse tuje pesalke in uslužbenke v raznih zabaviščih, ker so se po večini bavile z vohunstvom.

Ameriške zavarovalnice so zvišale zavarovalnino za ladje in blago, namenjeno v Sredozemsko morje. Za ameriške ladje je zavarovalnina zvišana za 50%, za nevtralne pa 100%.

Francoska policija je zadnje dni prejela veliko komunistov, ki so se bavili z vohunstvom in nedovoljeno propagando.

Kanceler Hitler je včeraj imel govor 8000 častniškim kandidatom o nalogah, ki jih čakajo v sedanjem boju Nemčije za obstanek.

Na neki londonski postaji so včeraj prijeli sumljivega človeka, ki se je skušal prebriniti v prvo vrsto, ko sta stopala na dvorni vlak kralj in kraljica. Mož je nosil samokres in so ga zaprli.

Romunski zunanji minister Gafencu je dal izjavo španskim listom, v kateri pravi, da je usoda narodov, ki žive ob Sredozemskem morju, tesno povezana z usodo Balkana. Balkanski in sredozemski narodom pripada naloga, da bodo skupno reševali evropsko omiko.

Novi italijanski poslanik v Berlinu Alfieri bo dne 15. maja odpotoval na svoje službeno mesto. Dne 20. maja bo sprejet pri kancelerju Hitlerju.

Ameriška zlata zaloga je vredna 18 in pol milijarde dolarjev (1000 milijard dinarjev). Amerika se spričo nje ne počuti čisto prijetno, je izjavil finančni minister Morgenthau.

Zavezniški poraz na Norveškem pomeni konec bajke o nepremagljivosti pomorske moči Anglije in Francije, ker zdaj odloča letalstvo, sodi rimski list »Lavoro Fascistac. Pristavlja pa, da posledice nemškega napredovanja na Norveškem še ni mogoče naprej videti.

Romunska vlada uradno zanika vesti, da bi bili agenti neke tuje države pripravljali ugrabitev romunskega kralja, katerega bi kot talca odvedli s seboj.

Nemška vlada odgovarja na norveški protest pri mednarodnem odboru Rdečega križa s trditvijo, da nemška letala niso nikdar napadla norveških bolniških ladij in tudi ne nobene stavbe, ki ima znamenje Rdečega križa, ker se nemško letalstvo v sedanji vojni strogo drži mednarodnih določil o vojskovanju glede civilnega prebivalstva in nezavarovanih mest.

V počastitev materinskega dneva — Vam pokažemo
najlepši film globoke materinske ljubezni. Najslavnejša predstavnica visoke
odrške umetnosti
in filmske kulture
v pretresljivem, vsebinsko globokem filmu po Tristan Bernardovem gled. komadu

EMA GRAMMATICA
Jeanne Doré
Last: Emona Film, Ljubljana DANES PREMIERA!

Vse filme, ki ste jih kdaj videli,
lahko pozabite — edino ta umet-
nica Vam bo ostala nepozabna
vse življenje!

KINO UNION Telefon 22-21

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri,
jutri v nedeljo ob 10.30 dop. (znižane
cene) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri

Slajmarjev dom je najbolj moderen sanatorij

Ljubljana, 4. maja.

V petek popoldne so si na povabilo Trgovskega podpornega bolniškega društva ogledali časniki na novo urejeni in povečani Slajmarjev dom. Časnikarjem so tolmačili zasnežen prizidave in njeno notranjo ureditev predsednik TPBD g. Erle Gombac, šef-zdravnik g. dr. Lojze Kramar in soprojektant ing. Serajnik. Na novo urejeni dom je brez dvoma najbolj sodobno zgrajen sanatorij v Jugoslaviji. Vsa dosedanja ureditev je zahtevala okrog 12.000.000 dinarjev. Prva preureditev nekdanje Slajmarjeve vile je bila izpeljana v l. 1931 in 1932, ko je bil Slajmarjev dom prvič odprt. L. 1939 pa so v oktobru začeli z zidarskimi deli za povečanje doma. V glavnem so bila ta dela končana že konec lanskega leta, letošnjo pomlad pa so bile že dokončno popolnoma opremljene in urejene nove bolniške sobe. Dom bo slovesno odprt jutri, nakar bodo začeli sprejemati bolnike v vse nove prostore. Preureditev zadnjih let je veljala okrog 7.000.000 din in je pripomogla, da ima sedaj ves Slajmarjev dom s starim in novim delom 90—100 bolniških postelj, dočim jih je imel prvotno le 50.

Posebne omembe je vredno dejstvo, da je preureditev Slajmarjevega doma bila izpeljana tako, da sta se organično povezala stari dom in novi prizidek. S posebno skrbjo pa je bilo v novi preureditvi obdelano vprašanje smotnosti. Vsaka stvar je na svojem mestu, vsak obrat, recimo kuhinja, pralnica, fizikalna terapija in tudi vsi bolniški oddelki so zaključene enote, v katerih je bil prečiščen vsak korak oseba in bolnikov. Izguba časa, nepotrebna hoja je v teh enotah izključena. S posebno ljubeznijo pa je bila poudarjena higiena. V vseh prostorih so naprave urejene tako, da je čiščenje kar najbolj olajšano, da se nikjer ne more nabirati prah in da se ne more raznašati z umazanijo bolezenskih klic. Za organizacijo prometa so pomembna številna dvigala, med katerimi omenjamo posebno dvigalo za prevažanje bolnikov na posteljah in nosilnih, ki služi za prevoz bolnikov v sanatorij in za dovoz bolnikov do operacijskih dvoran. Drugi lift je namenjen samo za dovažanje jedil in kuhinje v klet, tretji služi dovozu čistega perila v vse etaže sanatorija. Za umazano perilo pa je poseben navpičen jašek, ki gre skozi vsa nadstropja; skozi ta jašek pa pada perilo naravnost v pralnico.

Poglavje zase je ureditev bolniških sob. Ne glede na to, da je oprema prvotna, da so omare v bolniških sobah vzdane v steno, so tudi podrobnosti izdelane tako, da kar najbolj ustrezajo razpoloženju bolnikov. Barve sten so umerjene, vsaka postelja lahko dobi priključen telefon, radijsko slušalko, ki se položi kar pod blazino, tako da sliši godbo le bolnik, ki počiva na blazini. Za branje so prirejene posebne svetilke, ki gorijo nad bolnikovo glavo, tako da ne motijo sosedov in pri branju ne utrujajo bolnika.

Ni potrebno posebej poudarjati, da so vse druge higienske naprave kakor kopalnice, stranišča, laboratoriji, ordinacije itd. urejene naravnost vzorno. Uprava TPBD je z ureditvijo novega Slajmarjevega doma dokazala, da se v polni meri zaveda dolžnosti do svojega članstva, hkrati pa je s preurejenim domom dala Ljubljani zavod, ki ga še zlepa ne bo dosegla nobena druga zdravstvena institucija. To bo spoznalo zlasti članstvo, ki bo iskalo v novem

domu zdravja in ob vsakem koraku lahko videlo, koliko dela, premišljevanja in odgovornih odločitev so morali vzeti nase uprava pod vodstvom g. Gombaca, zdravnik pod vodstvom g. dr. Kramarja in graditelji pod vodstvom obeh projektantov ing. Omahna in ing. Serajnika.

Slovenski mladini!

V nedeljo, dne 16. junija, bo v Ljubljani druga banovinska skupščina naše mladinske politične organizacije MJRZ. Slovenska mladina hoče na tej skupščini povedati, da stoji kot urejena armada za svojim voditeljem dr. Antonom Korosem in da hoče z njim na čelu spet prisesti zvestobo svojemu kralju, spet pokazati svojo narodno zavest, svojo pripadnost k slovenskemu narodu in svojo ljubezen do slovenske zemlje. Poudariti pa tudi hoče svojo neomajno ljubezen do naše narodne države Jugoslavije in izpovedati svojo odločno pripravljenost, da brani sleherno ped naše države. Ob tej priliki bo slovenska mladina, organizirana v MJRZ, poudarila tudi svoje zahtevo, ki mu slovenskemu narodu priznajo pravice, ki mu gredo.

Letošnja Banovinska skupščina MJRZ v Ljubljani ne bo samo zbor delegatov, ki jih bodo na skupščino poslale posamezne krajevne enote MJRZ, ampak hoče biti močnega manifestacija slovenske mladine. S smernicami, ki jih bo na tem zboru mladina dobila, bo potem pogumno šla na nadaljnje delo med slovenskim narodom. — Banovinski odbor MJRZ.

Celjske novice

»Delavska politika« se zaletava v celjsko skupino ZZZ zaradi kolektivne pogodbe za mestno elektrarno v Celju. Rdeči sodrugi naj se v to zadevo nikar ne vtikajo, ker bo šlo vse brez njih, četudi se smatrajo za »patentirane delavske voditelje«. — ZZZ se trudi za zboljšanje položaja delavcev predvidoma, da ne dela nepotrebnih žrtv. Rdeči generalčki naj raje povedo, kaj nudijo ubogim brezposelnim žrtvam, za katere so tako »šitro« pred štirimi leti sklenili kolektivno pogodbo pri Westnu, da jih je 352 moralo na cesto in od teh mnogo še danes nima zaposlitve. Kaj tem žrtvam nudite, sodrugi, v njih bedi, ker so vam zvesto leta in leta plačevali progresivno članarino. Celih 20 let ste se igrali z usodo delavcev, ki so verjeli vašim frazam, sedaj pa, ko prihaja med delavstvo spoznanje, bi še radi vtikali nos tam, kjer vas nihče ne pogreša.

Velika vaja mariborskih gasilcev

Maribor, 3. maja.

Nocoj okoli sedme ure so bili nenadoma alarmirani mariborski gasilci za velik požar. Alarm je rajburil tudi meščane, saj je bil plat zvona na stolpu stolnice, kakor da gori polovica mesta. Gasilci so takoj po alarmu z vozovi združili v svojih garaž v gasilskem domu, polno zasedeni z mostvom, ki je res v rekordnem času prihitelo na klic alarma v gasilski dom ter smuknilo v svoje uniforme. Motorke so z vso naglico vozile v smeri proti parku, za njimi pa so vdrla kljub slabemu vremenu množice mariborskih radovednežev, ki so se pa tam zaman ozirale za ožarjenim obzorjem. Požara namreč ni bilo, temveč samo velika gasilska vaja. Mariborski gasilci so imeli dela dva meseca vsak teden trikrat tečaje in praktične vaje, današnja vaja pa je bila zaključena preizkušnja vsega, kar so se v tečajih in vajah naučili. Vaja je bila obnem v okvirju proslave gasilskega patrona sv. Florjana, katerega god bodo proslavili gasilci jutri. Za »pozorišče« so si gasilci to pot izbrali velike objekte posestnika Twicka za parkom pod Piramido. Pravijo, da so ti objekti težko za gasiti, ker stojijo na bregu in ker v okolici ni zadosti vode. Ti objekti so nekdanja grajska pristava. Pri vaji se je prvič v Mariboru praktično uporabila nova metoda gašenja po načelu tridelne razdelitve gasilcev za delo, to je takozvani »strelalni napad«. Pokazalo se je, da mariborski gasilci izvrstno obvladajo to svojo tehniko. Vajo je vodil poveljnik »Frano Kramberger ter je dosegla popoln uspeh. Gasilsko župo Maribor mesto je zastopal pri vaji podstarešina Kessler Alfonz.

Jesenice

Jesenjska ljudska šola, v katero zahaja okoli tisoč učencev in učenc, je v eredo, 1. maja, najlepše praznovala pričetek šmarničnega meseca s tem, da se je udeležila svete maše, pri kateri je mladina molila za mir med narodi, zlasti za mir naši domovini.

Delavstvo je praznovalo svoj delavski praznik na običajen način. Pripravljeni so bili razni izleti v lepo jeseniško okolico, toda skrajno slabo vreme je pokvarilo vse načrte. Oni, ki so že v torek odšli z doma, ko je bilo še vsaj nekoliko upanja, da se bo zvedrilo, so morali po gorskih kočah zdeti ves dan ter se šele proti večeru vrniti domov. Vreme je bilo najbolj ugodno za jeseniške gostilničarje in kavarnarje.

Na praznik Gospodovega vnebohoda pa se je v tovarni delalo kot običajen delavni dan, le da sirenja ni vznemirjala praznično razpoloženih Jesenčanov. Posvečevanje Gospodovega dne je zašlo v popolno pozabo.

Ljubljana od včera do danes

Ljubljana, 4. maja.

Ljudje so začeli že jadikovati in stokati, ko je nekaj dni v maju deževalo. Prej so se hudili vsi vrtnarji, poljedelci in drugi nad tem, da jim april ni primerno namočil zemlje. Sedaj, ko je zemlja dobila močjo, pa prihajajo drugi nezadovoljni in v godrnjajo zato, ker ni nekaj dni sončno in lepo vreme. Saj v teh dneh ni padlo še kdo ve kaj veliko dežja, da bi bile nastopile nevarne pomladanske povodnji, kakor so drugače že nastopile druga leta v aprilu. Res je hladno, toda vse kaže, da se bo počasi zjasnilo, da se bodo deževni oblaki raztegnili in raztrosili in da bo nam maj prinesel še lepo vreme.

Rečevalna postaja

Je v zadnjih 24 urah zaznamovala le samo eno nesrečo. Davi je bila poklicana postaja celo tja v lepo vasico Saneberje, kjer se je okoli 3 zjutraj ponesrečila 65letna preužitarica Ivana Pečnik. Kakor pravijo, je padla po stopnicah in se je močno pobila po glavi, da je bila potrebna zdravniške pomoči v bolnišnici. Za zadevo se zanimajo orožniki v Vevčah.

Kako je nameravala priti do parcele

Res so zadnji čas strahsano velike špekulacije in kupčije s hišami, posestvi in parcelami. Cene zemljiških parcelam v mestu in na periferiji gredo strahotno naglo kvišku. Nekateri so že zaslužili kar milijonske dobičke z nakupom parcel. Lani n. pr. je spekulat kupil parcele prav poceni, sedaj jih prodaja za 100—200 odstotkov dražje. Pa le boste obrest!

Veliko je bilo v nedeljo zanimanje za tombolo krajevnega RK v Ljubljani, ki jo določil kot prvi dobiček lepo zemljiško parcelo v izmeri 644 kvadr. metrov. Za ta dobiček je vse trepetalo in marsikdo je šel kljub slabemu vremenu na tombolo z iskreno in globoko željo v srečo, da zadene parcelo. Mnogi so si že delali račune, kaj bodo s to parcelo napravili. Sreča je bila mila, da je tombola naklonila parcelo hčerki revnih staršev. Mislite, da ima sedaj njen oče mir pred zemljiškimi špekulanti? Nikakor ne! Baj, tako gre govorica okrog, da so že prišli interesi, ki ponujajo za to parcelo 60 in celo še več jurjev.

Parcela pa je spravila na drugi strani v kriminalno žensčino, ki je skušala tudi dobiti to parcelo na nemošten način. Zensčina, baje doma tam iz okolice Grosuplja in mogoče še dalje, je prišla v Ljubljano. Kupila je neke 4 tombolske listke. V nedeljo je prišla na Kongresni trg. Lepo je pazila, kakšne številke klicajo. Posebno pozornost je bila na to, da dobi na en listek prvo tombolo. Izmisli si je pa poseben sleparski trik, ki se ji pa ni posrečil. Že pred leti smo slišali in brali o velikih sleparjih s tombolami, ki so jih uganjali neki sleparji iz Maribora in so bili pred ljubljanskim okrožnim sodiščem obsojeni na prav stroge kazni, ko so ponarejali tombolske številke. Tudi ta žensčina si je izmislila poseben trik. Na trd karton je nalepila kvadratke s številkami od 1 do 90. Vsak kvadrček je samo zgoraj prilipila. Ko so klicali številke, je ona dobro pazila in začela na listek prilipljati svoje številke s kartona. Nalepila jih je res za prvi glavni dobiček — za lepo parcelo. Dregnila je malega fantka in mu rekla: »Fantek! Noga me boli. Skoči gor in prinesi dobiček.« Deček je skočil na oder, Komisija je bila previd-

Otroško vzgajališče iz Amruševa

S prizadevanjem tukajšnjega Hrvatskega kulturnega društva »Napredak« in v želji ožjega zblizanja in medsebojnega spoznavanja Slovencev in Hrvatov na kulturnem polju je omogočeno, da pride dne 5. t. m. v Ljubljano preko sto dečkov iz »Dečjega vzgajališča« v Amruševu, da si bodo tekoma dvodnevnega bivanja med nami ogledali Ljubljano in bližnjo okolico. Ker pa je to zvezano z znatnimi stroški, jih bodo mladi izletniki skušali vsaj deloma kriti s tem, da bodo 5. maja popoldne priredili koncert v St. Vidu in 6. maja v dvorani »Uniona« in sicer ob petih popoldne za šolsko mladino, zvečer ob pol deveti uri pa za odrasle.

»Dečje vzgajališče« v Amruševu, ki se nahaja nedaleč od Kupinca, je bilo ostvarjeno s posestvom, ki ga je v ta namen poklonil zagrebški mestni občini njen bivši župan, g. Amruš. V vzgajališču se zbira zapuščena in siromašna mladina iz Zagreba pa tudi od drugod ter se v njem šola, vzgaja in vsposablja za kasnejše življenje. Otroci obiskujejo osnovno šolo in pomagajo v gospodarskih opravilih. Sedaj je v zavodu okrog 100 dečkov, med njimi znatno število Slovencev.

Da bi omogočil poset Ljubljane in gostovanje »Dečjega vzgajališča« iz Amruševa, je poklonil podpredsednik vlade g. dr. Maček čedno vsoto, istotako tudi zagrebški mestni načelnik gosp. Starčević, zagrebška mestna občina pa je darovala slike in plakate. Tukajšnji merodajni faktorji so blagohotno podprli prijučo akcijo.

Dečki zbor vzgajališča, ki obstoja že preko 10 let, bo presenetil naše občinstvo s čednim številom slovenskih in hrvatskih skladb, ki jih bo odigral ali odigral na tamburicah, tako da že sedaj lahko rečemo, da bo nastop teh mladih Hrvatov v naši sredi znova manifestiral povezanost Slovencev in Hrvatov in pomenil korak dalje k bratski slogi.

Predsednik dr. Fetič je lepo pregledal listek, da obrni proti svetlobi in ugotovil, da so vse številke ponorene. Fantka so takoj prijel. Deček je začel jokati in je kratko povedal, da mu je listek izročila neka stara ženska tam doli. Ženska je stala res nestrno tam doli. Ni slutila, da jo je kmalu stražnik prijel in povabil, da mu sledi na stražnico. Ženska je protestirala. Tam pred glavnim policijskim poslopjem v Šubičevi ulici pa je ženska vrgla vstran karton z nalepljenimi številkami. Stražnik, ki mora biti po predpisih na vse pazljiv, je opazil, da je ženska nekaj vrgla vstran. Hitro je karton pobral kot »corpus delicti«. Žensko sedaj zaslišujejo. Tajni in tajni. Noče niti priznati, da bi bila ona vrgla karton pred stražnikom proč.

Na policiji je ta ženska podala neko ime. Kriminalni oddelek je mnenja, da je napovedala napadno in in da gre za prav prebrisano sleparjo. Nadaljnja preiskava bo pač ugotovila vse njene mahinacije. So tehtni indijski dokazi, da je prav ona skušala priti na sleparski način do lepe parcele. Dečka so izpustili. Ta jo obtožuje, da je bila prav ona, ki mu je ponarejeno »tombolo« izročila.

Izplačevanje pokojninskih prejemkov v mobilnem in vojnem stanju

Vsem osebnim in rodbinskim upokojevcem in upokojenkam, rentnikom, civilnim rentnikom in mladičarjem, ki prejema svoje pokojnine od države, državnih železnic v Ljubljani:

Glede na uredbi in pravilnik iz leta 1939 o izplačevanju pokojnin itd. za časa mobilizacije in vojne, se sporoča prizadetim, da se zglašijo v prihodnjih dneh na svoji najbližji železniški postaji, ki jih vodi v svoji evidenci, zaradi legitimacije itd., kjer dobe plačilne knjižice. V Ljubljani in Mariboru bosta izdajali knjižice le postaja Ljubljana, računsko pisarna, oziroma Maribor glavni godovor.

Svojo istovetnost mora vsak dokazati s kuponom ček. položnice zadnjega izplačila za maj 1940, oziroma z legitimacijo. Če je kdo zadržan, da ne more sam dvigniti knjižice, naj da pooblaščenec nekočkovano pooblastilo in kupon zadnjega izplačila.

Medklubske kolesarske dirke okrog Smerne gore

»Hermesova« kolesarska sekcija priredi jutri, 5. t. m., ob 14 zanimive medklubske kolesarske dirke dvakrat okrog Smerne gore (46 km) s štartom in ciljem v Zgornji Gameljnah. To progo bodo vozili verificirani dirkači tako, da bo juniorska skupina startala tri minute pred prvorazredno skupino. Naloga teh zadnjih bo, da tempo vožnje povsajajo in še pred ciljem ujamejo bežeče, če žele zasesti katero iz prvih klasifikacijskih mest. Seveda bodo tudi juniorji napeli vse svoje moči, da se od zasledovalcev ne dajo ujeti. Proga ni težavna in se bo zato dalo doseči precej visok povprečno brzino, ki jo zahteva od dirkačev že sam način vožnje. Vozili bodo iz Zg. Gamelnj skozi Šmartno, Skarucno, Repnje, Vodice, Hraše, Sv. Valburg, Smlednik, Vlkreče, Tacen, Šmartno, še enkrat isto progo s ciljem v Zg. Gameljnah. — Se pred štartom dirkačev te dolge proge bodo vozili turistični dirkači predvožnje v ekipinah na progi Zg. Gameljne, Šmartno, Povodje, Zg. Gameljne, po štartu dolgoprogašev pa izbrani v finale še finalna dva kroga.

Clements Ripley:

KRIŽANA LJUBEZEN

»Reka Mississippi je boljša od vsake železnice!« je razdraženo zaklical Preston stari, vedno pripravljen, na nezlomljiv odpor.

»Toda oni na severu pošiljajo svoje blago po železnici!« je prepričljivo odgovoril Preston in sedel na svoje mesto.

»Železnica, železnica!« je začel kričati stari. »Vozovi, ki jih goni para! Stroji, kot kotli za čaj! In radi njih se mi še konji plaše! Končno pa stroji škodijo tudi zdravju! Le koliko dima pustel!«

»Od kdaj pa tako skrbite za zdravje?« ga je porogljivo vprašal Preston.

»Ali ete pozabili epidemijo rumene mrzlice leta 1830?« je pripomnil Livingston, ki je vse do sedaj sedel in mirno poslušal prepričanja in dokazovanja, kot da se ga vse to ni tiče, čeprav si je istočasno o vsemu ustvarjal svojo sodbo in zaključke.

»No, čim vi nekaj o zdravju, doktor Livingston takoj o rumeni mrzlici!« se je mirno okrenil La Cour proti staremu in pri tem je izpod malih črnih brk prišel na ustnice lahak nasmešek. Kot da je njemu samemu udala ta nedolžna pripona.

»Tako je! Zakaj ne čistite smeti in gnoja iz ulic!« je mirno in resno odvrnil Preston.

»Že leta in leta in tudi sedaj vam govorim, da skrbite, da se smeti in odpadki čistijo iz ulic. Pameti vas že leta in leta učim, toda nikakor vas ne morem spametovati. Zopet vas opominjam, ugledni člani predsedstva in tudi vas, La Cour. Če se zopet pojavi epidemija rumene mrzlice kot leta 1830... eh, potem res ne bo ostalo dovolj ljudi, ki bi se mogli voziti z železnico. To je nepobitna resnica!« je končal Livingston zaskrbljeno in razburjeno.

»Toda, doktor Livingston, mi govorimo o gradnji železnice... o temu, ali je potrebna ali ne...!« je mirno pripomnil La Cour.

»Da, je potrebna, imam tu dokaz!« začne zopet Preston naglo in razburjeno. Znova zgrabi svojo kožno torbo in vstane, da brani svoje mišljenje in svoj predlog.

»Tu imam dokaz, da promet na reki pada in...«

nosu so mu varno sedeli naočniki, za njimi pa so z neko nemirno preplazenostjo in negotovostjo begale drobne, brezbarvne starčeve oči. Na lahko, nazadnje skoro po prstih, se je približal Prestonu. S poklonom je približal svoja starčevska ispitava usta Prestonu na uho. Preston ga ni opazil, ker je bil z vsem ognjem pri svojem dokazovanju, kako promet na reki pada. Na knjigovodji se je videlo, da se zaveda svojega prestopka, ker je nepoznan prišel na tajno sejo, kamor uradnikom vstop ni dovoljen, toda v tem trenutku in v položaju, v katerem se je znašel popolnoma nepričakovano si res ni znal drugače pomagati. Ko se je bila namreč končala domača zabava, se je Miss Julija s svojo tetko Belle napotila k šivilji. Spotoma je — jezna, da Pres ni prišel na zabavo — ustavila kočijo in ukazala malemu črnemu, s katerim se je tako grdo pošalila pri svojem prihodu na domačo zabavo, da stee k Presu in mu odnese nujno sporočilo. Kaj je mogel tu storiti ubogi, stari knjigovodja, saj je poznal Julijino naravo, kakor tudi ljubezen svojega gospodarja za to lepo demonsko ženo. Vse to mu je spretelavalo možgane, ko je stopil v dvorano in se z ustnicami približal Presovemu ušesu.

»Sluga Miss Julije hoče govoriti z vami!« je zasepetel knjigovodja.

Pres se je malo vznemiril, pomolčal trenutek in pogledal knjigovodjo, a hitro zamahnil z roko, kot da ga ne briga, kar mu je rekel knjigovodja in hotel nadaljevati.

»Miss Julija mu je ukazala, da mora z vami govoriti; zato sem prišel,« je zopet zasepetel knjigovodja.

»Čakajo vas dame!« ga je opomnil La Cour in hno vendar z neko zloradastjo.

»Oprostite za trenutke!« je rekel nato Pres in odšel sledeč knjigovodji. Prav pred težkim, izredno okusno izrezanimi vrati iz zdrave stoletne orhovecine je stal deček in takoj stopil k njemu rekoč:

»Zabava je končana, Miss Julija prosi, da takoj pridete!«

»Sporoč, da sem na seji uprave. Ona bo to razumela!« je nejevoljno odgovoril Preston.

»Da, sire, ona bo to razumela, toda ne bo ji niti drago niti prav!«

»Dobro, reci, da pridem!« je odgovoril Preston in obrnil dečku hrbet. V sejno dvorano je stopil prav tako miren in zbran kot je bil odšel. Na svojem mestu je ostal in seja se je nadaljevala...

Po zabavi pri krojačici.

Deček se je pri odhodu poklonil, toda Preston njegovega poklona ni več videl. Črnček je naglo stekel iz banke k svoji gospodarici. Medtem je Miss Julija s tetko Belle sedela v kočiji sredi neke široke ulice in čakala kdaj in s kakšnim odgovorom se bo vrnil deček od Prestona. Razdražilo jo je večno Buckovo in Miss Molino zbadanje na zabavi, ker Presa ni bilo. Neki posli v banki so mu bili važnejši kot zabava in torej več vredni kot zaročnica, njegova oboževana Julija, Na

videz je vse to poslušala mirno, s smehljajem, brez zavračanja, toda sedaj, ko je zabava končana in so se razšli »mili« gostje, licemerneži in vsi, ki jim je iz oči sijala poželjivost po njenem gibkem in vitkem telesu, mora biti Pres brezpogojno pri njej, da gre z njo k krojačici. Pomagal ji bo izbrati obleko za olimpijski ples. Končno pa je Pres nehoč tudi izrazil željo, da bi hotel videti obleko, v kateri se bo njegova oboževana pokazala v dvorani najeleгантnejšega plesa.

»Ti torej hočeš, da gre Pres e teboj k krojačici?« je vprašala tetka Belle Julijo, ko se je kočija ustavila in Julija naročila dečku svoje povelje.

»To hočem! Že leta ga vadam, da uboga in on mora ubogati!« je odgovorila Julija odločno.

»Presiraš ga kot svojega konja!«

»Pres me mora ubogati, razumeš!« je odločno in z neko utrujeno razdraženostjo odgovorila Julija.

»Ali se spominjaš Julija, ko si nekoč desirala konja: konj si je razbil nogo, a takratna zaročnik se je razdrla...!«

Da, toda sedaj je zopet vse dobro... v najboljšem redu!« je odgovorila Julija popolnoma mirno, kot da se malo prej sploh ni razburjala. Zнала se je hitro znajti v vsakem položaju in se tudi popolnoma obvladati. Premišljevala je, kaj bo zopet odgovorila, če bo sledil nov napad na njeno postopanje, je dočakala dečka, ki je prišel popolnoma zaslonjen od blizu. Ar-janja.

Od tu in tam

Samostojna demokratska stranka bo na ozemlju hrvatske banovine za občinske volitve povsod postavila samostojne liste, kjer je prebivalstvo izključno srbsko. Kjer pa je prebivalstvo mešano, pa bo postavila spornostno listo koalicijske KDK. Tako je sklenil glavni odbor stranke na svojem zadnjem sestanku v Zagrebu, ko je razpravljalo o političnem položaju pod predsedstvom ministra dr. Srdjana Budisavljevića. Na sejo je prišel tudi podpredsednik HSS inž. Košutić, ki je v svojem govoru poudarjal, da sta HSS in SDS dolga leta spornostno sodelovali in da sta svoje naloge tudi izvedli. Njuno skupno delovanje je tudi jamstvo za to, da bo imel na Hrvaškem vsak Srb prav tako svobodo kakor jo ima vsak Hrvat.

Minister za gospodstvo in rudnike in voditelj muslimanov dr. Drafer Kulenović se sedaj nahaja na agitacijskem potovanju po Hercegovini. V Bosni je imel prej celo vrsto sestankov s svojimi političnimi somišljeniki in jim razlagal svoje stališče do dnevnih vprašanj, kakor tudi svoje mnenje o avtonomiji Bosne in Hercegovine. Kulenović je mnenja, da morata Bosna in Hercegovina dobiti avtonomijo, ker jo zaslužita. Da se bo to zgodilo, je popolnoma prepričan, kajti tudi najhujši nasprotniki te avtonomije so v zadnjem času odjenjali in kažejo več razumevanja in spravljivosti. Dr. Kulenović je izrazil svoje zaupanje v politiko sporazuma, rekoč, da po njegovem mnenju sporazum še ni dokončan, da pa bo sčasoma v celoti izveden. Tudi v Hercegovini je dr. Kulenović imel dosti sestankov. Povsod so ga sprejeli navdušeno.

Lastno tovarno sta menda dala zažgati lastnika tovarne preproč v Novem Sadu Breuner et Co. Dne 19. aprila je nenadoma izbruhnil požar v oddelku, kjer je bilo shranjeno blago. Ogenj je ves oddelk uničil z blagom vred. Že pri preiskavi se je policiji zdelo sumljivo, da lastniki niso kazali prevelikega razburjenja, niti niso znali dati jasnih izvedb. Ko pa je policija nepričakovano zaplenila vso tovarniško korespondenco, pa je našla sumljive znake, po katerih je sodila, da morajo biti lastniki v zvezi s požigalci. Policija je zato prišla tri lastnike in glavnega strojnika tovarne. Preiskava še traja in policija ne daje za sedaj nobenih obvestil. Lastniki tovarne so se pisali Sonnenfeld, torej so bili očitno judje.

Okrog dva milijona kmetov na Hrvaškem je moralo kupovati žito iz drugih krajev. Od 99 okrajev jih je 67 takih, kjer imajo žita premalo. Strokovnjaki pravijo zato, da morajo vse organizacije, pa tudi oblast poskrbeti, da se bodo v takih krajih uredila skladišča, ki morajo imeti vedno toliko živil na razpolago, da kraji ne bodo vsak hip odvisni od drugih krajev. Cilj organizacij mora biti, da noben človek na Hrvaškem ne bo lačen. Posebno se za to vprašanje zanima Gospodarska Sloga, ki skuša doseči, da bi se povrh tega organiziral tudi notranji trg in boljši način preskrbovanja hrvaških krajev z žitom.

Za občinske volitve na ozemlju hrvatske banovine se zelo zanimajo tudi naši Nemci. Njihovi listi so objavili, da morajo člani nemške manjšine v Jugoslaviji gledati na to, da bodo v vseh občinah, ki so izključno nemške ali kjer so Nemci v večini, izvoljene samostojne nemške liste z možimi, ki bodo zavedni Nemci. V občinah, kjer je prebivalstvo mešano, pa morajo postaviti listo tam, kjer so v večini, sicer pa naj sklepajo z drugimi listami sporazuma. Paziti morajo, da bodo dobili na takih sporazumskih listah toliko odbornikov, kolikor jih Nemcem po njihovem številu pripada. Nemci morajo po zagotavljanju njihovih listov imeti svoje ljudi v komisijah, ki odločajo o prenosu nepremičnin na drugega lastnika. V prizadevanjih občinah so v teh komisijah člani tudi župani.

Nazivlje vojni namerava Nemčija poslati v našo državo turiste. Pred dnevi se je pripeljal v Belgrad nemški minister za turizem Hermann Esser. Najprej je bil Esser pri trgovinskem ministru dr. Andreju, nato pa je sprel tudi predsednik vlade Dragiša Cvetković. Esser je prišel v našo državo, da bi uredil vsa vprašanja turističnega prometa, kajti Nemčija misli poslati tudi v vojnem času svoje turiste v našo državo.

Cerkev se je zaradi poplave podrla v vasi Sv. Jurij pri Somborju. Čeprav se voda spet umika v rečne struge, pa se škoda dela neprestano dalje. Med poplavo je voda imenovala cerkev popolnoma obkrožila, nato pa ji izpodlela zidove. Ljudje so pričakovali, da se bo cerkev podrla in tako se je nedavno tudi zgodilo. Zamajali so se zidovi in cerkev se je vsa porušila. Minister Bešlić je obljubil tamkajšnjemu katoliškemu župniku, da bo vlada dala podzoro za zidanje nove cerkve.

Večina ministrov je za podpisala sklep vlade, da bo dovolila Privilegirani izvozni družbi uvoziti večje količine koroze iz tujine k nam brez vsake carine. Z uvozom bi se pomnožile domače zaloge žita, obenem pa bi se znižale cene na domačem tržišču. Doslej so cene koroze in pšenice prehitro naraščale, kar je seveda povzročalo hudo draginjo v vsej državi. Vlada ni sklep pravi, da bo smel Prizad kupiti v tujini največ 5000 vagonov koroze in ne 10.000 vagonov, kakor je bilo prvotno rečeno.

Na pokopališču je ubil svojo taščo, ker mu je odpeljala ženo, Stojan Galič iz Ugljara pri Prištini. Pred 15 leti se je Galič poročil, toda ženo je nevarno hudo mučil, ker je bil silno ljubosumen. Po dolgih letih trpljenja pa se je žena odločila, da bo pobegnila. Ošla je k svoji materi. Galič je stalno govoril, da je vsega gorja kriva le njegova tašča in je tudi grozil, da bo z njo obračunal. Zaradi tega sta njegova žena in tašča stalno bledeli, da bi ju Galič nekega dne ne presenetil. Toda pred dnevi sta bili obe na pokopališču. Čim sta na grobu prižgali svečo, je preskočil ograjo Galič s sekuro v roki. Njegova žena je pobegnila, tašča pa je zgrabila in jo začel mreti. Pobil jo je s sekuro, nato pa potegnil še nož in ji zadal več hudih ran. Starka je kmalu umrla. Galič pa so orožniki zaprli.

Strahoten umor so odkrili v široki Kuli pri Gospiću. V močvirju so našli truplo 65letnega Boža Oreškovića. Njega so zverinsko umorili njegovi sin Mile, njegova žena Milina in njena mati Perkovičeva. S kladivom so starca pobili, nato pa mu navežali na vrat težak bat in ga nato še napol živnega odnesli v močvirje, kjer je starac našel žalostno smrt. Oče in sin sta se sprla okrog posestva. Zato se je sklenil sin nad očetom maščevati prej, preden sam odide k vojakom. Ko so umor odkrili, so našli na domu strašen prizor, ki je jasno govoril o zverinskem načinu, s katerim je sin spravil svojega očeta s sveta. Vse je bilo še razmetano in krvavo. Vse morlice so orožniki oddali sodišču.

Afera grofice Moris de Rola - po resničnih podatkih

Zapletena in zagonetna zgodba o tuji ženski, ki je izvaljala denar od slovenskih usmiljenk v Radečah

V tujem pa tudi v domačem tisku je bilo zadnje čase veliko pisanja o neki francoski grofici, ki da je hotela stopiti k usmiljenkam v Radečah, jim izročila svojega denarja blizu 40.000.000 din, potem se premislila, šla v Trst, si tam kupila palačo ter trdila, da bo palačo plačala, čim ji bo samostan v Radečah vrnil denar. Tega denarja pa v Radečah nikdar ni bilo, marveč ravno nasprotno: ženska je od sester v Radečah izvaljala pod raznimi pretekami, go-tovine, ces, da jim bo to plačala, ko pride od svojega premoženja, naloženega v Kairu. Po italijanskih listih in pa iz lastnega nagiba so za-devo pograbili tudi slovenski detek-tivi od »Jutra« ter zahtevali v svoji dobro-tljivosti pravično razjasnitev te zadeve. Za-radi tega je naš dopisnik obiskal Radeče ter edini od tujih in domačih časnika-jev dobil na vpogled vso izvirno korespondenco med čudno grofico, njenimi zastopniki ter radeškimi samostanom in na podlagi tega napisal o tej zadevi prvi stvarno poročilo.

Zavod sv. Vincencija Pavelskega v Radečah pri Zidanem mostu je dobil 25. maja 1937. ne-naveden obisk. Tega dne je vprašala elegantna tuja ženska na poti po sami sestrizvitarici Vincenciji Kaplji in prosila za sprejem v samo-stan. Vizitatorica jo je sprejela z nezaupanjem, presenečena pa je bila, ko ji je ta ženska za-čela pripovedovati o svojem življenju ter ji kmalu zaupala, da je grofica Renée Saffroy de Rola, ki je doživela tako strašna razočaranja, da se je odločila stopiti v samostan. Pripovedo-vala je, kako je izgubila moža v Franciji, kako so jo preganjali in jo izrabljali, jo goljufali itd. Že pri prvem sestanku s sestro vizitatorico je govorila o svojem imetju — bajni vsoti 199.140 funtov šterlingov — skoraj 40.000.000 din — ka-tere bo skušala čimprej dvigniti in spraviti v Jugoslavijo. Pokazala je dobra priporočila cerkvenih in posvetnih uglednih osebnosti ter francoskih občinskih oblasti, da je dobila sestra vizitatorica vtis, da ima opravka z verno, razo-čarano dušo, ki se hoče po hudem notranjem trpljenju posvetiti samostanskemu življenju in Bogu.

Ženska se v Radečah ni stalno naselila in le od časa do časa se je oglašala pri sestrizvitarici, ki utemljevala svoja potovanja s tem, da mora še to in ono urediti v Trstu, Rimu, Kairu, Belgradu, Atenah itd., če hoče dobiti denar; da mora zlasti urediti svoje družinske za-deve, poskrbeti za otroke, potem pa bo tudi pisмено zaposlila za sprejem v zavod. Vizita-torica je pregovorila, da ji je že na Vnebohod 1937 izročila 2000 din. S tem denarjem je takoj odpotovala. S pota se je oglašala s pozdravnim pismom ter z željo, da bi vendar že prišel čas, ko bi bila za mirnimi samostanskimi zidovi.

Vizitatorica je storila uslugo v dobri veri, da bo pomagala k uresničenju markizinega na-črta za čimprejšnji sprejem v samostan, pa ka-terem je — kakor je pravila — tako hrepnela.

Čudni grofični posli

Že pri prvem sestanku je markiza predlo-žila sestriz prednici sijajna priporočila občine Villeneuve pri St. Denisu v Franciji, kjer žu-pan poveličuje markizo kot vzor dobrotne, podpirateljice bolnišnice in siromakov itd. Ta priporočila so sestro Vincencijo okrepila v mi-sli o poštenosti grofice de Rola, vzbudile sprva celo veliko občudovanje in spoštovanje do take dobrotne človeštva...

Da bi se čimprej izpolnila njena želja po-stati sestra sv. Vincencija, kakor je govorila sama, je prosila sestro vizitatorico, da bi ji po-magala čimprej rešiti vse njene rodbinske in gospodarske zadeve. Za čimprejšnjo ureditev je potrebovala seveda — denar, tega pa ni imela. Pregovorila je sestro vizitatorico, da ji je za-čela na obljube, da bo itak kmalu lahko dvig-nila svoj denar v Aleksandriji, dajati v dobri veri večje vsote.

Njena pota so bila svojevrsne narave — kakor najbrž vse njeno delo in življenje. Tako se je junija 1937 mudila v Belgradu v hotelu »Srbski kralje«. V hotelu so takoj po njenem odhodu vprašali policijski agentje po neki mar-kizi de Rola, ki je pa ni bilo več...

Posebno vlogo v tej zgodbi igra poleg dru-gih, znanih in neznanih ljudi, markizin zastop-nik, odvetnik Gobeaux iz Mornignies v Belgiji, ki je bil tudi sam hudo oškodovan, različne vi-soke osebnosti v Jugoslaviji in drugod, konzul, poslaniki itd. Gobeaux je na prvo pismo sester zaradi zanimanja belgajske policije za grofico, odgovorila, da ne gre za nobene zadeve v Fran-ciji.

Ko je Go-beaux zvedel za sklep, da misli grofica v sa-mostan, ji je predlagal, da čimprej odpotuje v Kairo in tam uredi svoje družinske razmere. Gobeaux zatrjuje v pismu z dne 6. junija 1937 sestrām v Radečah, da jim bo kot zastopnik po-slal uradno potrdilo odnosno pobotnico za 500 tisoč frankov, ki jih je sestrām obljubil. Za pot v Kairo bi potrebovala 15.000 din, katerih pa Gobeaux ne more poslati, ker še ni prejel rentnine. Sestrām v pismu zatrjuje, da naj ji dajo denar in da bo on vse storil, da bo denar vrnjen.

Kakor je razvidno iz pisem, ki jih je dobil na razpolago naš dopisnik, se je grofica de Rola najprej mudila v Atenah in se od tod pri-pravljala na pot v Aleksandrijo. Tu je izmole-dovala od sester še 14.000 din, češ, da jih potre-buje, ker mora založiti kavejce ne 6000, ampak 12.000 frankov. 14. julija se je oglašila markiza de Rola iz Aten in sporočila sestrām, »da ko-maj čaka najlepšega dneva, ko bo vstopila v samostan«. V pismu pojasnjuje, da je težko do-bila egiptovski vizum in da ji je pri tem pomag-al angleški konzul.

Vznemirljiva izjava zagrebškega konzula

Prav neprijetno so bile sestre presenečene, ko so se zanimalo o grofici de Rola pri zagrebškem francoskem konzulu. Konzul ni hotel dati o njej no-benega mnenja. Dejal je, da grofico sicer pozna, ne more pa tveigati svojega položaja zanjo. Kako pre-pričevalo je znala markiza govoriti ljudem, naj služi njeno pismo sestrām z dne 30. julija iz Aten, v katerem toži, kako moralno trpi, četudi je po naravi močna in pogumna, a jo je bolelost popolnoma zajela. Dobesedno pravi: »Kdaj pride ura, ko se bom leko ranjena plica zatekla v vaše varno zavetje.«

Sum o markizi, katerega je pri sestrām povzo-ročila izjava zagrebškega konzula, je takoj pojasnil sam Gobeaux z zelo obširnimi pismom. Opisal je markizo kot najbolj veličastno naravo, kot člo-

veka, kateremu vsi kradejo in ga podcenjujejo. V njej je videl kraj nesreče. Tudi v tem pismu izraža Gobeaux željo, naj bi se čimprej rešilo denarno vprašanje grofice de Rola. S tem denarjem bi Go-beaux plačal stroške za povrnitev njenih pravic v Franciji in ukradenih stvari, povrnil pa bi tudi iz-posejoni denar zavodu v Radečah. Nenavadno iz-javo konzula v Zagrebu pač tolmači tako, da ima markiza mnogo sovražnikov. Gobeaux prosi zavod v tem pismu, da naj mu čimprej pošlje seznam markizinih dolgov, da bo vrnil denar, ko se mu bo posrečilo dvigniti grofičine vloge v Kairu.

13. septembra je prišlo iz Aten njeno pismo, da je bila medtem dvakrat operirana. Pravi, da jo je močno zadela izjava zagrebškega konzula, a jo raz-la-ga kot maščevanje, ker konzulov predstojnik ne more pozabiti, da je bila ona kriva njegove pre-mestitve iz Belgrada.

29. septembra se je markiza nenadoma oglašila iz Belgrada in sporočila sestrām, da bo odpotovala v Egipt in na potovanju z ladjo »Prinčezinja Olga« mislila tudi na sestre v Radečah in »da je po arcu že postala Jugoslovanka«. 18. oktobra se je res od-peljala v Kairo in obljubila, da se vrne v Du-brovnik 10. novembra. Kmalu je prišla brzojavica z naznanilom, da je grofica odpotovala iz Kaira šele 4. novembra. Samostan v Radečah je dobil iz Kaira pismo, v katerem tamošnje sestre izražajo čuden vtis o markizi. V pismu se pritožuje tamošnja pred-nica, da je bila markiza našminkana in napudrana.

Pota križem sveta

Že v začetku meseca novembra se je markiza oglašila spet iz Aten. Gobeaux se je 1. decembra v pismu sestrām čudil, kako to, da se markiza že mesec dni ne oglaš. Grofica se je vrnila iz Kaira z jadicovanjem, da denarja ni mogla odnesti iz Kaira, češ, da jo ničvredni sorodniki zaradi premo-ženja zasledujejo, in se je bala za premoženje, za-radi česar je morala nesti denar v Aden ob Sue-skem zalivu.

Gobeaux je bil zelo presenečen, ko je meseca decembra prejel od belgijskega poslanstva v Sofiji račun, naj plača 1000 belgijskih frankov, ki si jih je markiza izposodila na poslanstvu pred šestimi meseci. Postal je pozoren, začel se je bati za svoje dobro ime.

Meseca januarja 1938 je prišla markiza spet v Atene, kjer je, kakor je sporočila, nevarno zbolela. Ureditve njenih družinskih in denarnih zadev se je vedno bolj zavlačevala in postajala vedno bolj za-gonetna. Kmalu je prispela iz Aten vest, da je mar-kizo povozil avto ter si je pri tem zlomila levo roko.

Gobeaux je postal iz dneva v dan nemirnejši. Pisaril je sestrām, pisaril grofici, končno mu je družba sporočila, naj ne računa več z njo, lahko pa po naročilu dvigne v Parizu v francoskih frankih ve-oto 336.000 dinarjev iz dediščine, ki bi jo morala dobiti. Aprila meseca je markiza odpotovala iz Kaira, pisala pismo v Radeče in se pritoževala nad negostoljubnim sprejemom sester v Kairu.

Gobeaux je med tem časom prejemal od raznih upnikov pisma, s katerimi so ga nadlegovali vedno bolj. Da ne bi bil ob svojo čast, je dajal svoj ka-pital, dal celo denar, s katerim je trgoval z lesom. Skrb za družino ga je prisilila, da je moral sprejeti vodstvo neke lesne pisarne v Bruxellesu.

Sestre je skrbelo za denar, ki so ga dale tujki v dobri veri. Skrbelo jih je zlasti zaradi tega, ker niso dobile od nje nobenega glasu. Potzvedovale so in ugotovile, da je poslala 11. maja nekemu bel-gijskemu odvetniku sporočilo, da bo ostala tri dni v Massau, štiri dni pa v Adenu. Vsak dan so pri-čakovale od nje glasu. 16. junija je sporočil bel-grajski odvetnik, da mu je markiza pisala, da je zdrava in da bo odpotovala v ladjo, v Bombay, in se bo vrnila šele čez mesec dni...

Ta vest je hudo vplivala na sestre v Radečah in tudi za Gobeauxa. Zdaj je sam pisal sestrām pismo, v katerem pravi, da markiza ni bila vredna tolikih žrtev.

Nad vse zanimivo je pismo, katerega je poslala markiza 29. junija iz Colomba na Ceylonu. Pisala je, da jo je tu prosil za roko francoski konzul. »Ni ga trdo odbila«, ker ga je potrebovala, trdila pa je še vedno, da misli le »na tiho samostansko življe-nje, kjer bo enkrat srečna«.

Razumljivo je, da so bili v Radečah vedno bolj v skrbeh 11. avgusta se je oglašil s posebnim pi-smom francoski konzul iz Colomba. Konzul je pro-sil družbo, da se nadalje podpira markizo, ker se bo on zavzel zanjo in posredoval, da bo dobila denar ter sestrām vse vrnila.

Se isti mesec je grofica prišla v Trst. Čez ne-kaj dni se je pripeljala k sestriz vizitatorici in ji razodela, da je vprašanje prenosa po tako dolgem času že vendar dozorelo, da ji je denar 200.000 funtov šterlingov na razpolago, treba je samo, da iz zgolj formalnih razlogov pri konzulu v Haiti, ki ima njen denar, založi 11 blanco menic kot kavejce za nekaj dni.

Meseca junija 1938 se je markiza de Rola pri-peljala v Zidani most, kjer se je sestala s sestro vizitatorico. Tu je podpisala vizitatorica neko iz-javo, s katero bi lahko francoski konzul v Belgra-du dvignil denar. S to izjavo pa se markiza ni mogla okoristiti, zato je poslala v Radeče neko belgajsko učiteljico, češ, da potrebuje izjavo v naših dinarjih. Sestra vizitatorica je videla, za kaj gre in je ogorčena izjavo raztrgala pred francosko učiteljico. Grofica se nato nekaj časa ni oglašila.

Ko je bila sestra vizitatorica 24. avgusta v Ljubljani, jo je grofica obiskala in ji zatrjevala, da je njena zadeva že vendar pred rešitvijo in da potrebuje le 300.000 din, da bi belgajski konzul dvignil njen denar. Tokrat ni uspela. Sestra Vin-cencija se je odpeljala v Rim in izročila samostan-ske terjatve odvetniku dr. Merlittju. Ta je obiskal markizo v Trstu in jo opozoril na vse. Že 25. ok-tobra se je markiza zopet oglašila v Radečah. To-krat je prišla z novo mislijo. Dejala je, da je dobila od nekega vlakovodje na mednarodnem brzojavku 200.000 din ter da potrebuje le še 100.000 din, da bo rešen njen denar. Med markizo in sestrām pa je prišlo tega večera do prepira, tako da je gro-fica sama odšla ponoči iz Radeč. 1. novembra pa se je zopet pripeljala v Zidani most in se sešla na postaji s sestrām. Tudi to pot je zatrjevala, da zopet potrebuje le podpis, da bi lahko dvignila denar, za katerega daje poročilo neki poslanik v Belgradu, ki je prišel iz Aleksandrije. Vizitatorica je ta podpis zdaj dala, z markizo pa se je točno

domenila, da bo denar takoj izročila neki usmi-ljenki v Belgradu, da ga ta prinese v Radeče.

Terjatve zaradi menic

Na vse presenečenje pa se je 6. novembra oglašil pri sestriz usmiljenki v Belgradu odvetnik in zahteval od nje 199.000 din. Usmiljenka je bila vsa osupla, ko je stopil pred njo odvetnik in za-hteval denar. Sporočila je sestriz vizitatorici, da gre za nesporazum. Sestra Vincencija pa iz nje-nega pisma ni dognala, da gre za sleparijo, ker je menila, da je hotel odvetnik izročiti usmiljenki denar za zavod, da pa ga ni prav razumela.

Grofica je dala nalog nekemu znanemu bel-grajskemu odvetniku, da skuša menice vnovčiti, kar se pa ni posrečilo. Kmalu se je uveril o sle-pariji in zadevo vrnil.

18. aprila se je nenadoma pojavil v Radečah grški časnika Konstantin Tsimbas in zahteval od zavoda 200.000 din za kritje svoje terjatve proti markizi, od katere je dobil dve menici. Denarja mu seveda niso dali. Zato je Tsimbas vložil na okrajnem sodišču v Novem mestu civilno in ka-zensko tožbo.

Dolžnica hoče biti upnica

Družba sv. Vincencija Pavelskega v Radečah je vložila tožbo proti markizi. Vložil jo je odvetnik Giovanni Cossatini v Trstu, kar živi grofica de Rola, po trditvah italijanskih časopisov, v krasni palači Artelli v Vseučiliški ulici v Trstu. Blizu Vidma je grofica baje kupila lep grad ter si na-bavila krasen avtomobil. Ker se je grofica za vse to zadolžila tudi tam, so se začeli oglašati upniki. Sirotica jih je skušala potolažiti s trditvijo, da je dala ves svoj denar sestrām v Radečah in da ga mora od njih tako ali tako dobiti; češ, da si je tedaj, ko je hotela stopiti v samostan, izgovorila, da bo dobila vse denar nazaj, če bi se premislila. O denarju pa v Radečah ni duha ne sluha, vedo samo o grofičinih dolgovih do samostana, od ka-terega je izvaljala poleg menic že veliko vsoto v gotovini.

Vsa slovenska javnost bo gotovo z največjo pozornostjo sledila vsem razpravam sodišč v No-vem mestu in v Trstu, ki bosta verjetno razjasnila to zadevo in prinesli na dan morda nove senzacije. Dejstvo, da sta natakarka gg. Metod Pogačnik in Ludvik Kač v Zidanem mostu izjavila našemu do-pisniku, da sta večkrat stregla grofici v kolodvor-ski restavraciji, pri tem pa pristavila, da se je grofica navadno sestajala z nekim moškim in neko damo, s katerima je govorila francosko, ne izključuje možnosti, da je v to afero vpletena kakš-na prav posebna družba, o čemer prita tudi za-nimanje belgajske policije za markizo.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Baromet-rsko stanje	Tempe-ratura v °C	Naj-večja naj-mišljiva	Relativna vlaž-nost v %	Olučnatost od (1-10)	Veter smer, (jakost)	Pada-vine	
							m/m	vrsta
Ljubljana	751.8	13.8	11.4	95	10	W,	11.3	dež.
Maribor	749.8	11.0	9.0	90	9	0	1.4	dež.
Zagreb	758	14.0	11.0	90	10	NE,	0.3	dež.
Belgrad	739.7	20.0	14.0	70	10	NE,	—	—
Sarajevo	756.1	10.0	12.0	70	10	WNW,	—	—
Vis	75.9	13.0	11.0	90	10	SE,	—	—
Split	756.0	19.0	15.0	70	10	N,	—	—
Kumbar	75.3	23.0	15.0	60	10	SE,	—	—
Rab	755	15.0	13.0	80	10	ESE,	17.0	dež.
Dunaj	756.6	2.0	15.0	70	10	SE,	—	—

Vremenska napoved. Od časa do časa bo de-ževalo, sicer nobenih sprememb sedanjega vremena.

Koledar

Danes, sobota, 4. maja: Florijan.
Nedelja, 5. maja: Pij V., Irenej.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyr-ševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62; mr. Garts, Moste, Zaloška cesta 47.

Franciškanska prosveta MO v Ljubljani po-novo dne 5. maja ob osmih zvečer v franciškanski dvorani Finžgarjevo ljudsko igro s petjem in štirih dejanjih »Divji lovec«. Zaradi velikega povpraševanja po vstopnicah pripravljamo, da si nabavi co-njeno občinstvo iste v predprodaji v trgovini A. Sfillog, Franciškanska ulica, in na dan predstave od 10 do 12 dopoldne in od treh dalje pri dnevni blagajni Vljudno vabljeni!

Mestno zdravniško dežurno službo bo oprav-ljal v soboto od 8 zvečer do ponedeljka od 8 jut-raj mestni zdravnik dr. Logar Ivan, Ulica 29. okto-bra št. 7, telefon št. 41-52.

Karadordje, tragedija Ivana Mraka, je po-sebej še zaradi današnjega časa aktualna. Avlor jo bo recitiral v torek, 7. t. m. v dvorani Delavske zbornice ob 20.

Halo! Halo! Ne pozabimo, da se bo jutri vrlo kolo sreče na Kongresnem trgu, ko priridejo naši postarji zelo bogato tombola. Ob 3 popoldne vsi na Kongresni trg! Za borih 5 din se lahko popeljete domov z avtom ali s kakim kolešom. Zato ne za-mudite prilike, ki se vam nudi.

Zaključek del akad. slikarja F. Godeca v Gale-riji Obhersel. Jutri, 5. maja, ob 20 bo zaključena razstava del akad. slikarja Franceta Godeca. Do-poldne ob 11 ima slikar vodstvo, zato opozarjamo na to ljubitelje likovne umetnosti. Vstop v raz-stavne prostore je brezplačen.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA — začetek ob 8 zvečer:

Sobota, 4. maja: »Hamlet«. Izven. Gostovanj Zvonimirja Rogoza.

Nedelja, 5. maja: »Danes bomo tihi«. Izven. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.

Ponedeljek, 6. maja: »Danes bomo tihi«. Red. Sreda. Gostovanje Zv. Rogoza.

OPERA — začetek ob 8 zvečer:

Sobota, 4. maja: »Traviata«. Izven. Gosto-vanje belgajske sopranistinje Vanje Leventove in Josipa Gostića.

Nedelja, 5. maja: »Modra rožac«. Izven.

Prva repriza Nestroyeve burke »Danes bomo tihi« z gostom Zvonimirjem Rogozom bo jutri, v nedeljo zvečer.

Uredništvo v strelskih jarkih

Pred nekaj dnevi je imel napovedovalec pogovor v pariškem radiju s nekim mladim vojakom, ki je bil prav tedaj na dopustu. Ta vojak je »nekeje« na zaprto Francije osnoval za svoje tovariše v polku poseben listič. Napovedovalec je želel zvedeti, kako je prišlo do tega in kako je postal glavni urednik tega časopisa.

»Zelo lahko,« je odgovoril vojak. »Nekega dne je pri raportu objavil polkovnik, da je privolil v osnovevanju lista in je mene izbral ter mi poveril uredništvo.«

»Zakaj pa vas? Ali ste poklicni časnikar?«
»O ne, v zasebnem življenju sem knjižničar. Toda polkovniku sem se zdel za urednika sposoben. Poleg tega je v armadi malo kdo tako sposoben kakor je v civilu. Treba je imeti samo nekoliko duševnega bogastva in nič drugega.«

Časopis na fronti ni nobena francoska posebnost. Angleži, Nemci in drugi zmorej prav isto. Toda izkušnje prejšnje vojne so francoskemu časopisju dale posebno doživetje. Dejstvo je, da temelji francosko časopisje na tradiciji, ki se je začela v vojni leta 1870.

Rotacijski in razmnoževalni stroj

Danes je v Franciji nekaj sto frontnih časopisov. Točnega števila ne vemo. Njihova zunanost je različna in zavisi od tehničnih pripomočkov, ki jih imajo na razpolago. Načeljujejo jim takozvani »domači listi«, ki so namenjeni za poklicne urednike, stavce in tiskarje. To so listi: »Patati-Patata«, ki ima inicialke svojega založnika, ki je obenem lastnik enega največjih pariških dnevnikov »Petit Parisien«. Ti listi so tiskani na rotacijskih strojih, ki prinašajo najnovejše slike, fotografije in karikature, množico neizbranih glos itd.

Uredništva teh listov so ali v kakem skednju ali pa v utrjenem zaklonišču ali pa celo v strelškem jarku samem. To je tam, koder je pač bataljon ali polk. V sličnih »razkošnih« prostorih je tudi tiskarna.

»Nomen est omen« —

»Ime vse pove«

Naslovi in vsebina teh frontnih časopisov je za nevojake kratkočasna, kajti pisana je v nekem posebnem vojaškem žargonu, za kar bi rabil civi-

list kar poseben besednjak. »Težka noga«, eden takih vojaških časopisov, ki ga tiskajo in urejajo v neki veliki tiskarni in uredništvu blizu Metz, prinaša stalno kot motto izrek: »Armada, ki je žalostna, je žalostna armada«, izrek, ki je zelo globok po svojem smislu in resničnejši kot se na prvi pogled zdi. Tako se trudi časopis, da tudi vzgojno vpliva na vojaštvo in da mu daje poguma. Z veselimi smešnicami, dogodbinami iz vojaškega življenja, kratkimi veselimi dogodki in karikaturami daje hkrati »dobro in sladko«. Vse je v humoristični obliki. Tako dobimo tu navodilo, kako zlikamo svojo srajco s segreto vojaško steklenico in podobno. V obvestilih beremo, kako je četa dobila nov radijski aparat, da se je spremenil čas dostave pošte in slično. O politiki ni nikakega govora. Ta vojaški časopis mora samo zabavati, kratkočasiti in lajšati vojaku življenje na fronti. V tem je že povsem dosegel svoj namen.

Večina časopisov ima že v naslovu oziroma podnaslovu označen svoj program. »Poilu«, oznaka francoskega vojača, kar pomeni dobesedno »kosmatinec«, drugi se imenujejo »Nedeljska juha«, »Nič vedeti ni slišati«, »Jaz sem povsod«, »Parna kobila« (časopis težkega konjenišva), »Popere«, podnaslovi pa so tudi v podobnem slogu: »Humoristično-tragično-klimatični časnik« potem »Organ ali karjev v prednji liniji«, »Izhaja tolikokrat kolikokrat gre«, »Uredništvo in naklada spreminjajoča«.

Naklada časopisov je po potrebi velika ali majhna. Najmanjša pa je nekaj sto izhaja mesečno, večjih polmesečno, oziroma tedensko. Posamezne izdaje pošiljajo tudi angleškemu poveljstvu na fronti, dalje v Pariz posameznim poslanstvom in zastopnikom tujega časopisja. Nekateri izdajo poročila tudi v Berlin na določene naslove z oznako »brezplačen izvod«, kar pa seveda naslovljenici gotovo ne dobe.

Posiljanje teh vojaških prigradnih časnikov na tuja poslanstva v Franciji je kaj dobra zamisel, saj iz vseh teh časnikov odseva svež in zdrav humor, ki je nekako merilo o morali in razpoloženju francoske vojske. (m)

Samogovor. Pijanec stoji na cesti in se pogovarja z mesecem. »Pojdi no! Ti si komaj vsak mesec enkrat okrogel, jaz pa vsak dan.«

Bofors — švedski škoda

Komaj štiri mesece je minilo, ko so sedeli za mizo v Stockholmu zastopniki vlad vseh štirih severnih držav: Danske, Finske, Norveške in Švedske v miru in se posvetovali o dogodkih, ki so stali pred durmi severnih držav. Tedaj so bile te dežele še neodvisne in nihče ni mislil, da se bo ravno v tem delu Evrope, ki je bil med svetovno vojno najbolj miren, vojna vihra najbolj razbesnela.

Če tuje dinamične sile še niso poskušale napasti Švedske in jo podjarmiti, kakor se je to zgodilo z drugimi državami, se to morda ni zgodilo zaradi tega, ker bi morda te sile imele ozire zaradi hrabrosti in vojni sposobnosti Švedov, kar poznamo iz zgodovine in vemo, da se zna ta narod hrabro in uspešno boriti, ampak zaradi tega, ker so Švedi dobro oboroženi. Hrabrost je sicer še vedno lepa in upoštevanja vredna vojaška vrлина, toda s samo hrabrostjo se danes, ko imata besedo tank in strojnica, ne more shajati. Če je Švedski še prizanešeno in je še ni doletela usoda Danske, Finske ali pa Norveške, se mora zahvaliti svojim orožjem, ki niso nič manjše in slabše kakor Kruppove ali Škodine.

Tovarne orožja in municije, »tovarne hitre smrti« Bofors so morda ene najstarejših tovarn orožja v Evropi in obenem najbolj nenavadne: najmodernejša tovarna orožja na svetu uporablja za topljenje staro oglje. Zalagale so z orožjem marsikatero vojsko — proti takojšnjemu plačilu seveda — in so izdelovale vse mogoče tipe, kakršnega je kdo hotel in kadar ga je hotel. Če je to orožje najdražje, pa je tudi najboljše. Odlične protiletalske angleške topove in nič slabše protitankovske topove so izdelale tovarne Bofors, kakor tudi težke tanke in težke križarke holandske vojne mornarice.

Toda te tovarne so zanimive še zaradi nekaj drugega. Četudi so zalagale z orožjem še armado švedskega kralja Gustava Adolfa in so mu dobavljale topove, meče in hebelearde, se morajo svojem razumu zahvaliti Alfredu Nobelu — ustanovitelju znane literarne nagrade, nagrade umetnosti in — miru.

Slavni milijonar je vstopil v podjetje l. 1894 kot glavni delničar. On je podjetje preuredil in ga povečal in izpopolnil tako, da je naredil še oddelke za izdelovanje eksploziv in ga namestil v bližino vas Björkborn. Leta 1895 so se tovarne zopet zelo razmahale, ko je v podjetje vstopil še en milijonar, Axel Wenner-Gren.

Lansko leto so bile tovarne preobremenjene z naročili raznih evropskih držav, letos pa tovarne delajo noč in dan za potrebe švedske vojske, ki se spriče nevarnih časov oboroženo z vso silo. Zaradi tega se zdi, da Švedske še ni doletela usoda njenih sosed, ker je pokazala »mišice« in ker ni pokazala nobenega znamenja obotavljanja.

Najbolj zanimivo pri vsem pa je to, da so Švedski prinesle mir tovarne »hitre smrti«, ne pa literarne nagrade in nagrade miru. (d)

Ure s spričevali

Na Angleškem se je v zadnjih letih kazalo, da kupujejo ljudje najraje cenejše ure, stvar, ki je urarji niso gledali prav z veseljem. Zato so se sedaj odločili, da bodo v bodoče dajali poedinim uram posebna spričevala. Ura, ki dobi pridevek »A1«, v štiri in dvajsetih urah ne sme zaostati ali pa prehiteti pravega časa za več nego 10 sekund. Tovarne bodo dajale v tem pogledu večletno jamstvo. Cene ure, ki bodo označene s »C5«, bodo lahko prehitvale ali zaostajale dnevno za tri minute. — trajnega jamstva pa ne dobe. Industrija upa, da bo na ta način pripravila kupovalce do tega, da bodo v bodoče bolj cenili dražje, toda zanesljivejše ure.

Televizija

Televizija je bila doslej v Nemčiji javnosti dostopna le v omejenem obsegu, ker je uprava državne pošte z njo eksperimentirala. Poskusi so sedaj zaključeni, tako da je mogla poštna uprava televizijo izročiti javnosti. Vsak poslušalec radija more za sedaj, ne da bi se mu povišali prispevki, sprejemati oddaje televizijske postaje v Berlinu, seveda, če ima primerno sprejemno aparaturo. Praktično bodo oddaje spočetka lahko sprejemali samo Berlinčani, kajti ultrakratki valovi, ki prinašajo prizore in zvoke, imajo v primeri z navadnimi radijskimi valovi zelo omejeno polje razširjanja, komaj 50–100 km od oddajne postaje. V načrtu pa je zgraditev celega omrežja televizijskih oddajnih postoj na vsej državi, in dve med njimi na Brocken in na Taunusu, sta že skoraj dograjeni.

Prestolnica Norveške

Ko je norveški kralj Harald ustanovil leta 1047 svojo prestolnico, jo je imenoval Oslo. Tako se je mesto imenovalo do leta 1624. Takrat je dobilo mesto ime Kristijanija (dansko-norveška unija je obstojala od l. 1380 do 1814), leta 1924 pa je postalo mesto Kristijanija spet Oslo.

Od leta 1814 do 1905 je bila Norveška združena s Švedsko. Dne 7. junija l. 1905 pa so Norvežani proglasili svojo državno neodvisnost in si izbrali za kralja Haakona VII.

1	2	3	4	5	6	7	8		
9				10					
11				12					
13		14		15		16			
17	18			19	20				
21				22					
23				24					
25				26					
27				28					
29				30					
31									

Vodoravno: 1. Vrsta solate, 9. Vstaja, 10. Seveda, 11. Zločin, 12. Zbor, kraj v cerkvi, 13. Ploskovna enota, 14. Kratica za mednarodno literarno združenje, 16. Medmet, 17. Zgodovinsko mesto v Grčiji, 19. Glasbeno delo, 21. Nakit, odvisni okrasek, 22. Tako! (latinski), 23. Naselbina, 24. Umetniški izdelek, 26. V morje segajoč del koprine, 27. Predstavnik drž. oblasti v določenem okolišu, 30. Pitridilnica, 31. Tuje moško krstno ime.

Navpično: 1. Sultan, ki je padel na Kosovem polju, 2. Zavračati koga, ne strinjati se, 3. Strelno orožje, 4. Zlato (franc.), 5. Latinski kazalni zaimek, 6. Zdravnik, 7. Razvoj, 8. Staroitalka boginja poljedelstva, 14. Priprava za kurjenje, 15. Del obraza, 18. Dvakrat (lat.), 20. Bodljaj, vrsta igralne karte, 23. Najvišji del vzpetine, 25. Knut Hamsunov roman, 27. Komična označba za prvo, 28. Ploskovna enota, 29. Nikalnica.

Rešitev sobotne križanke

Vodoravno: 1. Prazna, 6. Elabora, 8. Ples, 9. Narod, 11. Priča, 12. Amies, 14. Prot, 16. Aarta, 18. Ripa, 19. Olt, 21. Narr, 22. Eda, 23. Anion, 25. Nam, 26. Milan in Milena.

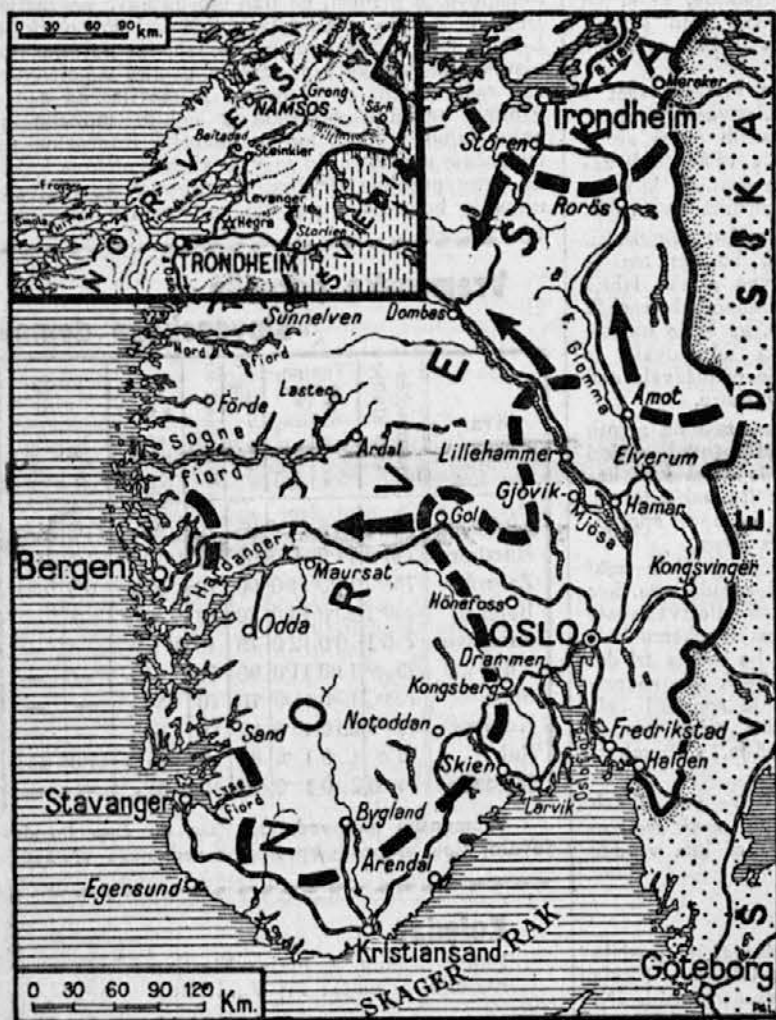
Navpično: 1. Pleča, 2. Rasa, 3. Ob, 4. Zona, 5. Aroma, 6. Elita, 7. Orion, 8. Propal, 10. Derane, 11. Pridi, 13. Stran, 14. Pran, 15. Plin, 17. Arma, 19. Oni, 20. Som, 23. An, 24. Ni.

Program radio Ljubljana

Sobota, 4. maja: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Brez prestanka — brez besed, plošča za ploščo v gosji red — 12.30 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 Brez prestanka — brez besed, plošča za ploščo v gosji red — 14 Poročila — 17 Otroška ura: a) Slov. narod. pripovedke in pravljice bere M. Ukmar-Boljarjeva; b) »Pavliha« — hišni gospodar, ali Kadar mačke ni doma, miš plešejo; c) Lutkovna igrice, izvaja Pavlihova družina (prenos iz velikega studija) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Radijski orkester — 18.40 O pasivni zaščiti pred letal. napadi: Kakšna naj bodo oklopna zaklonišča (dr. inž. M. Kačal) — 19 Napovedi in poročila — 19.20 Nac ura — 19.40 Objave — 20 Zunanje politični pregled (dr. Al. Kuhar) — 20.30 Vesele in žalostne iz življenja Jake Smolake: Zakopani talent. Napisal Joža Vamberger, izvaja člani Radij. igralske družine, vodi inž. Iv. Pengov — 22 Napovedi in poročila — 22.15 Za vesel konec tedna igra Radijski orkester.

Drugi programi

Sobota, 4. maja: Belgrad: 19.40 Narodne pesmi. — Zagreb: 20. Komorni koncert. — Praga: 20. Češka svatba. — Sofija: 20.45 Violončelo — Beromünster: 20. Orkestralni koncert. — Budimpešta: 22.10 Ciganški orkester. — Bukarešta: 20.15 Plesna glasba. — Trst-Milan: 21.30 Labka glasba. Rim-Bari: 21. Čelo. — Florenca: 20.30 Belinijeva opera »Norma«. — Sottens: 22. Plesna glasba.

Zemljevid južnega dela Norveške in okolice Trondhjema, kjer se doslej bili glavni boji med Nemci ter norveško in angleško vojsko

Pot brez miru
Whee Miller

24

Ker smo do zmembe z generalom Harryessom imeli še časa, smo poiskali pisarno poveljnika francoskih oddelkov v Brestu. Poveljnik je tudi vedel o govorici in je menil, da temelji na resnici, a tudi on ni imel nobenega uradnega potrdila.

Naslednji obisk je veljal glavnemu stanu generala Harryessa, katerega so našli v najboljšem razpoloženju zaradi govorice, ki so bile prišle tudi do njega in do gospodov iz njegovega poveljstva. Za začetek zajtrka smo vsi napili premirju, toda meni je bilo zaradi te nepotrjene govorice pozneje kaj neprijetno. Dokler govorica ni bila uradna, je po določitih vojaške cenzure nisi mogel brzojaviti kot vest. Govorica sama pa je bila manj vredna kakor pa če vesti sploh ni bilo.

Po zajtrku, žigar konec Hornblow ni mogel dočakati, je general Harryess naročil svojemu tajniku tri ali štiri telefonske pogovore, da bi se prepričal o govorici. Uspeha ni bilo, medtem pa se je prednost treh do sedmih ur, s katerimi sem razpolagal od prihoda v Brest, razbilnila v nič.

Po zajtrku in po telefonskih pogovorih je določil general Harryess majorja Freda Cooka iz svojega poveljstva, naj me spremlja pri iskanju podatkov v Brestu in na poti v stan admirala Wilsona.

Po vsem Brestu je med civilnimi prebivalstvom in med vojniki vladalo napeto razpoloženje in radostno pričakovanje. Piščili deset minut po štirih popoldne sva z majorjem Cookom lezla po tistih petih stopnicah do poslovne sobe admirala Wilsona. Soba je gledala na Trg predsednika Wilsona, največji trg v mestu. Dan je bil za november priazen, sonce je svetlo sijalo in mor-

nariška godba je imela na trgu koncert. Okoli nje so se gnetli civilisti ter francoski in ameriški pomorščaki in vojaki.

Pri vstopu v admiralovo pisarno naju je pozdravil praporščak James Sellards. Osební pribočnik admirala Wilsona, tajnik in prevajalec. Sellards naju je takoj odpeljal v sobo admirala Wilsona. Ta je stal pri svojem pisalniku in je držal v rokah snop prepisov nekega poročila.

Še preden sem se mogel predstaviti, je stari pomorščak kar tako pozdravil majorja Cooka:

»Za Boga, major, to je pa novica, kaj?«

Ne da bi čakal odgovora, ali da bi bil dal Cooku priliko, da bi me predstavil, je zavpil mlademu pribočniku, ki je šel za nama:

»Tu, nesite to ravnateljju »Dépêche« in recite mu, da lahko to priobči, in recite mu, naj tudi uradno nabije in tu ta list nesite kapelniku tam doli, naj ga prebere množici po angleško in po francosko, potem pa naj vlije malo življenja v svojo muziko!«

Mornar je pozdravil, vzel prepise ter se obrnil k vratom. Tedaj pa mu je admiral zavpil še:

»In poročnik, ki je v službi, naj izobesi na hiši največjo zastavo, ki jo imamo.«

Tedaj se je admiral z iztegnjeno desnico obrnil do mene, ko me je Cook malo pozno predstavil in hkrati vprašal, kakšna velika novica naj bi bila.

Admiral je odvrnil:

»Premirje je podpisano.«

Dal je Cooku prepis brzojavke. Major je vprašal:

»Je to uradno?« Howard in jaz že ves dan preganjava to novico, pa nisva mogla zvedeti nič zanesljivega.«

Admiral se je zvonko zakrohotal:

»Uradno, za vraga, pa še kako uradno! Dobil sem brzojavko ravno po svoji neposredni zvezi s poslaništvom, od Jacksona. To je uradno sporočilo. Oddal sem poročilo listom in naročil kapelniku, naj — očitno je že pri tistem delu.«

Ta trenutek je z natlačenega trga zadonelo v naše peto nadstropje rjovenje, ducat tovornih avtomobilov je začelo živo trobiti in mornariška godba je ubrala amerikansko »Therell be a Hot Time in the Old Town To-Night« (Nocoj ga bomo pa tam v starem mestu žgali). Jaz sem vprašal:

»Oprostite, admiral, toda če je to uradno in če ste reč dali tu razglasiti in v krajevem listu priobčiti, kaj bi kaj nasprotoval, če bi jaz oddal poročilo United Pressu.«

»Kaj še, to je uradno. Prihaja naravnost iz glavnega stana tež poslaništvo. Podpisano je od kapitana Jacksona, našega mornariškega odposlanca v Parizu. Tu je prepis tega, kar sem ravno poslal listu »Dépêche«. Kar pojdite tja, sicer pa če ni vaša francoščina ravno mojstrska, bi bilo morda boljše — praporščak Sellards, prosim pospremite gospoda Howarda tja do brzojavnega urada. Glejte, da bo svojo brzojavko gladko spravil skozi cenzuro.«

Sellards in jaz sva združena po petih stopnicah navzdol, dirjala čez Trg predsednika Wilsona, kjer so kabelske postaje ter se spotoma oglasila v uredništvu lista »Dépêche«, ki je bil odjemalec United Pressa. Nameraval sem poročilo še enkrat prepisati, ga na kabelskem obrazcu poslati United Pressu v New York ter prepis ohraniti zase. Toda v vseh uradnih prostorih lista nisem mogel dobiti nobenega pisalnega stroja z navadnim redom črk.

Telegrafist, ki je skrbel za vod United Pressa, mi je pomagal iz zadrege: natipkal je poročilo na trakove, določene za tiskovne brzojavke in je trak potem nalepil na kabelski obrazec.

Edina sprememba besedila v uradnem poročilu, katero sem prejel od admirala Wilsona, je bila ta, da je odpadla beseda »to«, ki je z izvirniku stala dvakrat ali trikrat. Nekaj skrajšano se je brzojavka zdaj glasila takole:

»Unipress — New York

Nujno premirje zavezniki Nemci podpisali enajstih zjutraj sovravnosti ustavljene dveh popoldne Sedan zavzeli davi Amerikanci Howard — Simms«

»Unipress« je bil kabelski naslov United Pressa. »Simms« je bil podpis Williama Philipa Simmsa, voditelja United Pressa v Franciji, poleg njega je bila številka njegove uradne tiskovne izkaznice. Podpis in številka sta bili zapovedana za zbirne pošiljke United Pressu.

Ob določenih urah je United Press uporabljal najeti vod med Parizom in Brestom. Razen poročil za list »Dépêche« je ta vod prenašal kabelske brzojavke za United Press v New Yorku. Uradnik te proge je bil tisti, ki je tipkal moje brzojavko. S pomočjo tega najetega voda je imel United Press tiste ure, ko je brzojav obratoval, znatno prednost pred vsemi ameriški tekmeči, ki so morali uperabljati preobremenjene proge med Parizom in Brestom, če je United Press izkazovala pri mnogih nad vse važnih poročilih rekorde, je bilo to mogoče samo s tem, da je dobivala poročila po lastnem vod, s prednostjo štirih do petih ur na dan.